Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

28 päivänä marraskuuta 2013 *

Muutoksenhaku — Oikeus tutustua toimielinten asiakirjoihin — Asetus (EY) N:o 1049/2001 — Poikkeukset oikeudesta tutustua asiakirjoihin — 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäinen ja kolmas luetelmakohta — Yleinen turvallisuus — Kansainväliset suhteet

Asiassa C-576/12 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 3.12.2012,

Ivan Jurašinović, kotipaikka Angers (Ranska), edustajanaan asianajaja N. Amara-Lebret,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään K. Pellinghelli ja B. Driessen,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Tizzano (esittelevä tuomari) sekä tuomarit A. Borg Barthet, E. Levits, M. Berger ja S. Rodin,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ivan Jurašinović vaatii valituksessaan unionin tuomioistuinta kumoamaan Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-465/09, Jurašinović vastaan neuvosto, 3.10.2012 antaman tuomion (jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla hylättiin hänen nostamansa kanne, jossa oli vaadittu

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

kumoamaan 21.9.2009 tehty Euroopan unionin neuvoston päätös (jäljempänä riidanalainen päätös), jolla myönnettiin oikeus tutustua Kninin alueella Kroatian tasavallassa toimineiden Euroopan unionin tarkkailijoiden ajanjaksolta 1.–31.8.1995 laatimien tiettyjen selontekojen (jäljempänä selonteot) osiin.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43) 2 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Arkaluonteisiksi 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti luokiteltuihin asiakirjoihin sovelletaan kyseisen artiklan mukaista erityismenettelyä.”

3 Kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Toimielimet eivät anna tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi:

a) sellaisen yleisen edun suojaa, joka koskee:

— yleistä turvallisuutta,

– –

— kansainvälisiä suhteita;

– –”.

4 Kyseisen asetuksen 9 artiklan, jonka otsikko on ”Arkaluonteisten asiakirjojen käsittely”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Arkaluonteisia ovat asiakirjat, jotka ovat peräisin toimielimistä tai niiden virastoista, jäsenvaltioista tai kolmansista maista tai kansainvälisistä järjestöistä ja joiden turvaluokitus on ’TRÈS SECRET/TOP SECRET’, ’SECRET’ tai ’CONFIDENTIEL’ kyseisen toimielimen niiden sääntöjen mukaisesti, joilla suojellaan Euroopan unionin tai sen yhden tai useamman jäsenvaltion olennaisia etuja 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuilla aloilla, erityisesti yleisen turvallisuuden, puolustuksen ja sotilasasioiden osalta.”

Asian tausta

5 Ranskan kansalainen Ivan Jurašinović vaati Euroopan unionin kansalaisuuteensa ja asetukseen N:o 1049/2001 vedoten 4.5.2009 päivätyssä kirjeessä, että Euroopan unionin neuvosto myöntäisi hänelle oikeuden tutustua 205 selontekoon ja asiakirjoihin, joiden viite oli ”ECMM RC Knin Log reports” ja jotka oli laadittu Euroopan yhteisön Kroatiaan entisen Jugoslavian konfliktien aikana lähettämän tarkkailijavaltuuskunnan (jäljempänä tarkkailijavaltuuskunta) toiminnan yhteydessä.

6 Neuvosto myönsi riidanalaisessa päätöksessä tutustumisoikeuden vain kahdeksan selonteon tiettyihin osiin.

7 Neuvosto perusteli sellaisten asiakirjojen, joiden viite oli ”ECMM RC Knin Log reports”, sisältämien tietojen epäämistä sillä, ettei sen hallussa ollut mitään tällä viitteellä varustettuja asiakirjoja.

8 Toimitettavaksi vaadittujen muiden selontekojen sisältämien tietojen ilmaisemisen epäämisen perusteeksi neuvosto vetosi asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisessä ja kolmannessa luetelmakohdassa säädettyihin poikkeuksiin.

9 Neuvosto katsoi tarkemmin ottaen aluksi, että kaikkien selontekojen julkistaminen olisi ollut vastoin unionin etuja, sillä se olisi vaarantanut unionin ja sen jäsenvaltioiden kansainväliset suhteet kyseisen Euroopan alueen maihin sekä yleisen turvallisuuden, etenkin tarkkailijoiden, todistajien ja muiden tietolähteiden turvallisuuden ja fyysisen koskemattomuuden, sillä heidän henkilöllisyytensä ja mielipiteensä olisivat tulleet julki, jos selontekojen sisältämät tiedot olisi ilmaistu.

10 Sitten neuvosto katsoi, että selonteot ”olivat hyvin arkaluonteisia, vaikka niissä käsitellyistä tapahtumista olikin kulunut jo 14 vuotta”.

11 Vastatessaan Jurašinovićin perusteluun, jonka mukaan pyydetyt asiakirja oli jo ilmaistu, neuvosto myönsi toimittaneensa selonteot Yhdistyneiden Kansakuntien perustamalle entisen Jugoslavian alueen kansainväliselle rikostuomioistuimelle (jäljempänä kansainvälinen rikostuomioistuin) siinä A. Gotovinaa ynnä muita vastaan vireillä ollutta oikeudenkäyntiä varten. Kyseinen toimittaminen oli kuitenkin tapahtunut kansainvälisen tuomioistuimen kanssa tehtävää kansainvälistä yhteistyötä koskevan periaatteen mukaisesti eikä asetuksen N:o 1049/2001 perusteella.

Oikeudenkäynti unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

12 Jurašinović nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 19.11.2009 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kaikki kyseisen kanteen tueksi esitetyt kolme kanneperustetta.

13 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 42 ja 43 kohdassa ensinnäkin Jurašinovićin ensimmäisen kanneperusteen, jonka mukaan pyydettyihin asiakirjoihin olisi pitänyt antaa tutustumisoikeus selontekojen väitetyn neutraalisuuden, joka johtui siitä, ettei tarkkailijavaltuuskunta ollut konfliktin osapuoli, vuoksi. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi erityisesti, ettei tämä seikka, jos se katsottaisiin toteennäytetyksi, vaikuttanut siihen, olisiko selontekoihin sisältyvien tietojen ilmaisemisella voitu vahingoittaa kansainvälisiä suhteita koskevan yleisen edun suojaa, koska selonteot sisälsivät Kninin alueen poliittista ja sotilaallista tilannetta sekä turvallisuustilannetta koskevia havaintoja, arviointeja ja analyyseja elokuulta 1995. Jos näiden selontekojen sisältö olisi ilmaistu, ne olisivat voineet yhtäältä vaarantaa unionin politiikan, jolla pyritään tukemaan rauhaa, vakautta ja kyseisen Euroopan alueen kestävää alueellista sovintoa, toteuttamisen, ja toisaalta luoda ilmapiirin, joka olisi heikentänyt Länsi-Balkanin valtioiden luottamusta niiden unioniin integroitumisen prosessiin.

14 Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 50 ja 51 kohdassa Jurašinovićin toisen kanneperusteen, jonka mukaan selontekojen sisältämät tiedot olisi pitänyt ilmaista, koska selontekoja ei ollut edeltä käsin asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklassa tarkoitetuin tavoin luokiteltu ”arkaluonteisiksi”. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tästä, ettei kyseisestä säännöksestä eikä kyseisen asetuksen 4 artiklasta johdu, ettei toimielin voisi kieltäytyä antamasta tutustuttavaksi sellaista asiakirjaa, jota ei ole luokiteltu arkaluonteiseksi, sillä perusteella, että asiakirjan sisältämät arkaluonteiset tiedot voisivat vahingoittaa kansainvälisiä suhteita koskevan yleisen edun suojaa, jos pyydetty asiakirja sisältäisi arkaluonteisia tietoja.

15 Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisen tuomion 55–63 kohdassa Jurašinovićin kolmannen kanneperusteen, jonka mukaan neuvosto oli aiemmin ilmaissut selontekojen sisältämät tiedot kansainväliselle rikostuomioistuimelle asiaan Gotovina liittyvissä yhteyksissä asetuksen N:o 1049/2001 perusteella eikä kansainvälistä yhteistyötä koskevan periaatteen, jota ei ollut olemassa, nojalla. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tästä, että tarkkailijavaltuuskunnan koko asiakirja-arkisto

toimitettiin 1990-luvulla kansainväliselle rikostuomioistuimelle, jotta kyseisen rikostuomioistuimen syyttäjä pystyisi panemaan vireille menettelyt niitä henkilöitä vastaan, joiden epäiltiin olevan vastuussa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vakavista loukkauksista entisen Jugoslavian alueella vuodesta 1991 lähtien. Samasta syystä neuvosto oli lähettänyt syyttäjälle kyseiseen asiaan liittyen kansainvälisen rikostuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 70B artiklan nojalla 48 niistä selonteoista, joita Jurašinovićin tutustumishakemus koski. Unionin yleinen tuomioistuin totesi joka tapauksessa, ettei Jurašinovićin nostama kanne koskenut sen päätöksen laillisuutta, jolla neuvosto päätti luovuttaa nuo 48 selontekoa. Minkään asiakirja-aineistoon sisältyvän tiedon perusteella ei myöskään voida olettaa, että neuvosto olisi luovuttanut kyseiset 48 selontekoa Gotovinalle asetuksen N:o 1049/2001 perusteella esitetyn tutustumishakemuksen nojalla.

Asianosaisten vaatimukset

16 Ivan Jurašinović vaatii, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion ja palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen tai, jollei se näin menettele, kumoaa riidanalaisen päätöksen

— velvoittaa neuvoston antamaan tutustumisoikeuden kaikkiin vaadittuihin asiakirjoihin, ja

— velvoittaa neuvoston korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa 8 000 eurolla tälle summalle Euroopan keskuspankin kannekirjelmän rekisteröintiajankohtana soveltaman korkokannan mukaan laskettuine korkoineen.

17 Neuvosto vaatii, että valitus hylätään ja että Jurašinović velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

18 Jurašinović esittää valituksensa tueksi kolme perustetta.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

19 Jurašinović väittää ensimmäisessä perusteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole kunnioittanut ”oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin”, koska se ratkaisi kumoamiskanteen tutustamatta sitä ennen kyseisiin asiakirjoihin ja tarkastelematta niitä sitä ennen.

20 Neuvoston mukaan tämän perusteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi, koska Jurašinović on jättänyt ilmoittamatta, mitä oikeussääntöä oli rikottu.

21 Neuvosto väittää lisäksi, että joka tapauksessa on niin, että mikään sääntö ei velvoita unionin yleistä tuomioistuinta joko pyytämään, että sille esitetään tutustumishakemuksen kohteena olevat asiakirjat ennen kuin se ratkaisee sellaisesta päätöksestä nostetun kumoamiskanteen, jolla kyseinen hakemus on hylätty, tai tarkastelemaan niitä. Oikeuskäytännössä tai unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen prosessinjohtotoimia ja asian selvittämistoimia koskevissa määräyksissä ei aseteta tällaista velvollisuutta, vaan unionin yleisellä tuomioistuimella on tältä osin oikeus pyytää kyseisten asiakirjojen esittämistä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

22 Heti aluksi on syytä todeta, että – toisin kuin neuvosto väittää – Jurašinovićin esittämistä perusteluista ilmenee, että hän on selvästi vedonnut oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin liittyvän oikeuden loukkaamiseen, mikä on aiheutettu muun muassa sillä, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole tarkastellut pyydettyjä asiakirjoja. Tästä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on otettava tutkittavaksi.

23 Aineellisen kysymyksen osalta on syytä tutkia, oliko unionin yleisellä tuomioistuimella, kuten Jurašinović väittää, velvollisuus määrätä pyydetyt asiakirjat esitettäviksi voidakseen ratkaista kumoamiskanteen.

24 On todettava, ettei unionin yleisen tuomioistuimen menettelysäännöissä määrätä tällaisesta velvollisuudesta.

25 Kuten neuvosto aivan oikein toteaa, unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen prosessinjohtotoimia ja asian selvittämistoimia koskevista määräyksissä – etenkin kyseisen työjärjestyksen 64 artiklan 3 kohdan d alakohdassa, 65 artiklan b alakohdassa ja 67 artiklan 3 kohdassa – määrätään vain, että unionin yleinen tuomioistuin voi tarpeen tullen joutua tutustumaan tiettyyn asiakirjaan, johon yleisöltä on evätty oikeus tutustua, ja pyytämään, että asianomainen toimielin esittää kyseisen asiakirjan.

26 Tältä osin on lisäksi todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen päätöksen, jolla tutustumisoikeus asiakirjoihin evätään, laillisuutta on lähtökohtaisesti arvioitava ottaen pikemminkin sen antamisen perustana olevien syiden kuin pyydettyjen asiakirjojen pelkän sisällön perusteella.

27 Kun kantaja riitauttaa sellaisen päätöksen laillisuuden, jolla häneltä on asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklassa säädetyn jonkin poikkeuksen nojalla evätty oikeus tutustua asiakirjaan, ja vetoaa siihen, ettei kyseisen toimielimen esittämää poikkeusta voitu soveltaa pyydettyyn asiakirjaan, unionin yleisellä tuomioistuimella on tosin kyseisen kantajan oikeussuojaa kunnioittaakseen velvollisuus määrätä kyseinen asiakirja esitettäväksi ja tarkasteltava sitä. Jollei unionin yleinen tuomioistuin nimittäin itse tutustuisi kyseiseen asiakirjaan, se ei kykenisi konkreettisesti arvioimaan, saattoiko kyseinen toimielin pätevästi evätä oikeuden tutustua kyseiseen asiakirjaan poikkeuksen, johon on vedottu, perusteella eikä näin ollen arvioimaan sen päätöksen laillisuutta, jolla tutustumisoikeus kyseiseen asiakirjaan on evätty (ks. vastaavasti asia C-135/11 P, IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds v. komissio, tuomio 21.6.2012, 75 kohta).

28 Kuten muun muassa valituksenalaisen tuomion 18 ja 29 kohdasta ilmenee, Jurašinović ei kuitenkaan ole ensimmäisessä oikeusasteessa väittänyt, ettei asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisessä ja kolmannessa luetelmakohdassa säädettyjä poikkeuksia voitu soveltaa kyseisiin asiakirjoihin, vaan hän on vain riitauttanut niiden neuvoston riidanalaisessa päätöksessä esittämien perustelujen perusteltavuuden, joilla pyrittiin osoittamaan, että kyseisten asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaisemisella olisi vahingoitettu näillä poikkeuksilla suojeltuja etuja.

29 Ei voida kuitenkaan väittää, että unionin yleisellä tuomioistuimella olisi velvollisuus systemaattisesti vaatia tutustumishakemuksen kohteena olevan koko asiakirjan esittämistä arvioidakseen, ovatko ne syyt, joihin toimielin on jonkin sellaisen poikkeuksen, jonka sovellettavuutta ei kiistetä, nojalla vedonnut tutustumishakemusta evätessään, laillisia.

30 Unionin yleinen tuomioistuin voi juuri näytön arvioinnissa olevaa harkintavaltaansa käyttäessään nimittäin päättää, onko kyseisen asiakirjan esittäminen sille tarpeen, jotta se voisi tutkia, ovatko ne syyt, joiden perusteella toimielin on evännyt tutustumisoikeuden mainittuun asiakirjaan, perusteltuja.

31 Ensimmäinen valitusperuste on näin ollen perusteettomana hylättävä.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten lausumat

32 Jurašinović väittää toisessa valitusperusteessaan aluksi, että katsoessaan, että neuvosto toimi perustellusti evätessään tutustumisoikeuden pyydettyihin asiakirjoihin siitä syystä, että ne sisälsivät ”arkaluonteisia tietoja”, vaikkei asiakirjoja ollut edeltä käsin asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin luokiteltu ”arkaluonteisiksi”, unionin yleinen tuomioistuin on rikkonut viimeksi mainittua säännöstä ja kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohtaa. Tällaisella tulkinnalla kyseisen 9 artiklan 1 kohdan soveltamisalaa laajennettaisiin sen sanamuotoa ulommaksi ja annettaisiin toimielimille vapaa harkintavalta evätä tutustumisoikeus mihin tahansa asiakirjaan pitämällä sitä ”arkaluonteisena” jälkikäteen eikä heti sen tultua laadituksi.

33 Asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklan 1 kohdan tällainen laajentava tulkinta on vielä vähemmän perusteltavissa silloin kun – kuten käsiteltävässä asiassa – kyseinen toimielin kansainvälisten suhteiden suojaan liittyvistä syistä epää tutustumisoikeuden asiakirjoihin, joita ei ole luokiteltu kyseisessä säännöksessä tarkoitetuin tavoin. Kyseisessä säännöksessä viitataan vain ”yleiseen turvallisuuteen, puolustukseen ja sotilasasioihin” eikä siinä mainita kansainvälisten suhteiden suojaa.

34 Jurašinović toteaa lopuksi, ettei asiaan vaikuta se, että pyydetyt asiakirjat oli laadittu ennen asetuksen N:o 1049/2001 voimaantuloa, koska neuvostolla on tässä asiassa käyttämättä jätetty oikeus luokitella asiakirjat 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin ”arkaluonteisiksi” niiden laatimisen jälkeen.

35 Neuvosto vastaa tähän aluksi, että Jurašinovićin esittämien perustelujen lähtökohta on selvästi väärä, koska riidanalainen päätös perustui yksinomaan asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäiseen ja kolmanteen luetelmakohtaan eikä sen 9 artiklaan. Kyseiset asiakirjat oli lisäksi laadittu ennen asetusta N:o 1049/2001, joten niitä ei tästä syystä olisi voitu luokitella kyseisen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuin tavoin ”arkaluonteisiksi”.

36 Sitten neuvosto väittää, että Jurašinovićin perustelut nojautuvat sekaannukseen asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklan 1 kohdassa määritellyn käsitteen ”arkaluonteinen asiakirja” ja unionin yleisen tuomioistuimen käyttämän käsitteen ”arkaluonteinen tieto” välillä. Ensin mainitulla käsitteellä yksilöidään asiakirjat, joiden turvaluokitus kyseisen säännöksen mukaisesti on ”CONFIDENTIEL” ”SECRET” tai ”TRÈS SECRET”, kun taas toinen käsite koskee tietoja, joiden ilmaiseminen vahingoittaisi sellaisen yleisen edun suojaa, joka koskee kansainvälisiä suhteita.

37 Lopuksi neuvosto toteaa, että Jurašinovićin ehdottamalla kyseisten säännösten tulkinnalla aiheutetaan se, että asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklassa säädetystä, kansainvälisten suhteiden suojaan liittyvästä poikkeuksesta tulee tehoton, koska siitä seuraa, että kyseiseen poikkeukseen voidaan vedota vain silloin kun kyseisen asetuksen 9 artiklaa voidaan soveltaa, vaikka tässä artiklassa ei viitata unionin kansainvälisten suhteiden suojaan.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

38 Heti aluksi on todettava valituksenalaisen tuomion 7 ja 43 kohdasta ilmenevän, että riidanalainen päätös on tehty yksinomaan asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisen ja kolmannen luetelmakohdan perusteella muun muassa selontekoihin sisältyneiden tietojen arkaluonteisuuden, joka olisi voinut vahingoittaa sellaisen yleisen edun suojaa, joka koskee yleistä turvallisuutta ja kansainvälisiä suhteita, vuoksi. Neuvosto ei näin ollen soveltanut näihin selontekoihin asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklassa arkaluonteisten asiakirjojen osalta säädettyä erityisjärjestelmää.

39 Jurašinovićin mukaan neuvosto ei kuitenkaan tutustumisoikeuden selontekoihin evätessään voinut vedota 4 artiklassa säädettyihin poikkeuksiin antamatta selonteoille etukäteen turvaluokitusta ”TRÈS SECRET/TOP SECRET”, ”SECRET” tai ”CONFIDENTIEL” asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

40 Tätä asetuksen N:o 1049/2001 4 ja 9 artiklasta esitettyä tulkintaa ei voida hyväksyä.

41 Tässä suhteessa on aluksi todettava, ettei – kuten unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisen tuomion 51 kohdassa aivan oikein toteaa – asetuksen N:o 1049/2001 4 eikä 9 artiklasta johdu, ettei toimielin voisi kyseisen 4 artiklan nojalla evätä tutustumisoikeutta sellaiseen asiakirjaan, jota ei ole kyseisen 9 artiklan nojalla edeltä käsin luokiteltu arkaluonteiseksi.

42 Sitten on todettava, että näillä kahdella säännöksellä on erilaiset tavoitteet.

43 Kuten myös asetuksen N:o 1049/2001 2 artiklan 5 kohdasta ilmenee, kyseisen asetuksen 9 artiklassa pyritään vain säätämään erityiskohtelusta, joka erityisesti niiden henkilöiden, joiden tehtäviin kuuluu toimielinten asiakirjoihin tutustumista koskevien hakemusten käsittely, on varattava asiakirjoille, joita pidetään arkaluonteisina ja joiden turvaluokitus on ”TRÈS SECRET/TOP SECRET”, ”SECRET” tai ”CONFIDENTIEL” kyseisen toimielimen niiden sääntöjen mukaisesti, joilla suojellaan Euroopan unionin tai sen yhden tai useamman jäsenvaltion olennaisia etuja asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetuilla aloilla.

44 Toimielimillä on toisaalta asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan, jossa säädetään poikkeuksista sen 1 artiklalla yleisölle annetusta oikeudesta tutustua toimielinten asiakirjoihin, nojalla oikeus evätä tutustumisoikeus asiakirjaan, jottei sen sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi jotain kyseisellä 4 artiklalla suojatuista eduista (ks. asia C-266/05 P, Sison v. neuvosto, tuomio 1.2.2007, Kok., s. I-1233, 62 kohta ja asia C-280/11 P, neuvosto v. Access Info Europe, tuomio 17.10.2013, 29 kohta oikeustapausviittauksineen).

45 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että kun kyseinen toimielin päättää evätä tutustumisoikeuden asiakirjaan, jonka toimittamista siltä on pyydetty, sen on lähtökohtaisesti selitettävä, millä tavoin tähän asiakirjaan tutustuminen voisi konkreettisesti ja tosiasiallisesti loukata etua, jota suojataan sillä asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklassa säädetyllä poikkeuksella, johon kyseinen toimielin vetoaa. Tällaisen loukkaamisvaaran on lisäksi oltava kohtuullisesti ennakoitavissa, eikä se saa olla täysin hypoteettinen (asia C-506/08 P, Suède/MyTravel ja komissio, tuomio 21.7.2011, Kok., s. I-6237, 76 kohta oikeustapausviittauksineen).

46 Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyjä poikkeuksia ei voida soveltaa asiakirjaan pelkästään sillä perusteella, että toimielin katsoo, että kyseinen asiakirja on asetuksen N:o 1049/2001 9 artiklassa tarkoitetuin tavoin arkaluonteinen ja että sitä koskevat tutustumishakemukset on näin ollen käsiteltävä mainitussa artiklassa säädetyssä erityismenettelyssä.

47 Samoin ja päinvastoin asetuksen N:o 2049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyjen poikkeusten soveltamista ei viimeksi mainitun säännöksen tehokasta vaikutusta vaarantamatta voida sulkea pois pelkästään sen vuoksi, ettei asiakirjaa ole mainitussa 9 artiklassa tarkoitetuin tavoin luokiteltu ”arkaluonteiseksi”.

48 Toinen valitusperuste on näin ollen perusteeton.

Kolmas valitusperuste

Asianosaisten lausumat

49 Jurašinović moittii unionin yleistä tuomioistuinta pääasiallisesti siitä, että se on tehnyt useita oikeudellisia virheitä hylätessään väitteen, jonka mukaan neuvosto oli toiminut väärin kun se oli kieltäytynyt antamasta selontekoja Jurašinovićin tutustuttaviksi, vaikka se oli jo asetuksen N:o 1049/2001 perusteella toimittanut ne kolmansille osapuolille eli tässä tapauksessa kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjälle ja Gotovinan puolustukselle.

50 Jurašinović väittää ensinnäkin, ettei selontekoja toimitettu kansainväliselle rikostuomioistuimelle kansainvälisen tuomioistuimen kanssa tehtävää kansainvälistä yhteistyötä koskevan periaatteen – jota ei ole olemassakaan – vaan asetuksen N:o 1049/2001 perusteella. Näin ollen neuvosto ei voi evätä muilta Jurašinovićin kaltaisilta kolmansilta osapuolilta tutustumisoikeutta Gotovinalle jo toimittamiinsa asiakirjoihin. Tällaisella epäämisellä Jurašinovićia syrjittäisiin suhteessa Gotovinaan, vaikka he molemmat ovat unionin kansalaisia.

51 Näihin väitteisiin vastatessaan neuvosto väittää, että Jurašinović sekoittaa yleisön oikeuden tutustua toimielinten asiakirjoihin näitä asiakirjoja koskevaan etuoikeutettuun tutustumisoikeuteen. Asetuksella N:o 1049/2001 säännellään vain ensin mainittua tutustumisoikeustyyppiä, jota sovelletaan erga omnes. Sitä vastoin silloin, kun asiakirja annetaan tutustuttavaksi muun oikeudellisen perustan kuin asetuksen N:o 1049/2001 nojalla, kyseinen tutustumisoikeus on etuoikeus ja koskee vain sitä, jolle tämä oikeus on annettu. Neuvosto täsmentää, että kyseisten asiakirjojen toimittaminen kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjälle ja Gotovinan puolustukselle kuuluu toiseksi mainitun tutustumisoikeuden piiriin ja liittyy kansainvälisen yhteistyön edistämisen sisältävän unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteisiin.

52 Toiseksi Jurašinović yhtäältä kiistää unionin yleisen tuomioistuimen toteamuksen, jonka mukaan kyseiset asiakirjat oli toimitettu kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjälle ja Gotovinan puolustukselle kansainvälisen rikostuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 70 B artiklan perusteella, koska siinä tukeudutaan vain neuvoston vastineessaan ja istunnossa antamiin selityksiin mutta ei minkäänlaisiin todisteisiin. Toisaalta hän moittii unionin yleistä tuomioistuinta tämän toteamuksesta, jonka mukaan tarkkailijavaltuuskunnan koko asiakirja-arkisto toimitettiin 1990-luvulla kansainväliselle rikostuomioistuimelle, jotta kyseisen rikostuomioistuimen syyttäjä pystyisi panemaan vireille menettelyt niitä henkilöitä vastaan, joiden epäiltiin olevan vastuussa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vakavista loukkauksista entisen Jugoslavian alueella vuodesta 1991 lähtien, sillä neuvoston edustaja ei istunnossa ole kyennyt täsmällisesti ilmoittamaan, minä ajankohtana asiakirjat oli lähetetty kansainväliselle rikostuomioistuimelle.

53 Neuvosto väittää, että kysymyksellä, joka koskee sitä, oliko kansainvälisen rikostuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyä ja todistelua koskevien sääntöjen 70 B artikla kyseisten asiakirjojen toimittamisen oikeudellinen perusta, ei ole ratkaisevaa merkitystä unionin oikeuden kannalta katsoen. Käsiteltävässä asiassa on nimittäin tärkeää päättää, toimitettiinko asianomaiset asiakirjat kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjälle ja Gotovinan puolustukselle asetuksen N:o 1049/2001 tai aikaisemmin sovellettavissa olleen unionin oikeuden lainsäädännön eli yleisön oikeudesta tutustua neuvoston asiakirjoihin 20.12.1993 tehdyn neuvoston päätöksen 93/731/EY (EYVL L 340, s. 43) perusteella. Neuvoston mukaan näin ei ole tapahtunut, koska kyseiset asiakirjat toimitettiin unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan puitteissa.

54 Kolmanneksi Jurašinović väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, koska se ei kumonnut riidanalaista päätöstä edes osittain siitä syystä, että 48 selontekoa oli tosiasiallisesti toimitettu Gotovinan puolustukselle.

55 Neuvosto väittää tältä osin, etteivät kyseiset 48 selontekoa olleet julkisia.

56 Neljänneksi ja lopuksi Jurašinović esittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, koska se ei ole ottanut huomioon 30.5.2007 päivättyä kirjettä, jossa Gotovina asetuksen N:o 1049/2001 perusteella pyysi neuvostolta oikeutta saada tutustua selontekoihin, sillä kyseistä kirjettä ei ollut esitetty valituksenalaisen tuomion antamiseen johtaneessa asiassa T-465/09. Jurašinović väittää tässä suhteessa saaneensa tiedon kyseisestä kirjeestä vasta sen jälkeen, kun kyseisen asian selvittämistoimet olivat päättyneet, mikä oli estänyt häntä esittämästä tätä asiakirjaa varsinkin, kun unionin yleinen tuomioistuin oli hylännyt hänen vastineensa sen viivästyttyä. Sama kirje oli kuitenkin jätetty asian T-63/10, Jurašinović vastaan neuvosto, jossa unionin yleinen tuomioistuin antoi 3.10.2012 tuomion ja jossa asianosaiset ja ratkaisukokoonpano olivat samat, asiakirja-aineistoon. Unionin yleinen tuomioistuin ei näin ollen ollut voinut pätevästi epäillä kyseisen kirjeen olemassaoloa.

57 Neuvosto vastaa tähän, että Jurašinovićin mainitsema pyyntö ei perustunut asetukseen N:o 1049/2001, koska kyse oli etuoikeutettua tutustumisoikeutta koskevasta pyynnöstä. Neuvosto väittää joka tapauksessa yhtäältä, ettei se pyyntöä käsitellessään ollut katsonut sen kuuluvan asetuksen N:o 1049/2001 soveltamisalaan ja toisaalta ettei asiakirjoja ollut lähetetty suoraan Gotovinan puolustukselle.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

58 Näihin perusteluihin vastattaessa on riittävää todeta, että vaikka katsottaisiinkin, että hakijalle asetuksen N:o 1049/2001 perustella myönnetty tutustumisoikeus mahdollistaisi – kuten Jurašinović väittää – sen, että tutustumisoikeus samaan asiakirjaan myönnetään kaikille muillekin hakijoille, valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, ettei Jurašinović ollut kyennyt näyttämään toteen, että Gotovinan puolustus ja kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjä olivat saaneet tutustumisoikeuden selontekoihin asetuksen N:o 1049/2001 nojalla.

59 Valituksenalaisen tuomion 63 kohdasta nimittäin ilmenee, että Jurašinović vetosi istunnossa tältä osin vain 30.5.2007 päivättyyn kirjeeseen, jossa Gotovina tai tämän avustajat olivat pyytäneet neuvostolta tutustumisoikeutta selontekoihin. Kyseistä kirjettä ei kuitenkaan ole esitetty nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

60 Unionin yleinen tuomioistuin ei näin ollen ole tehnyt oikeudellista virhettä jättäessään kyseisen kirjeen huomioonottamatta.

61 Jurašinović nimittäin myöntää, ettei hän ollut esittänyt 30.5.2007 päivättyä kirjettä valituksenalaisen tuomion antamiseen johtaneessa asiassa. Hän esittää tältä osin syyksi kyseisen todisteen esittämättä jättämiseen vain sen, ettei unionin yleinen tuomioistuin ollut hyväksynyt hänen määräajan päätyttyä esittämäänsä vastinetta ja että asian selvittämistoimet olivat päättyneet.

62 Jurašinovićin väitteestä, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei voinut olla tietämättä kirjeen olemassaolosta, koska se oli joka tapauksessa liitetty asian T-63/10 asiakirja-aineistoon, on riittävää todeta, ettei unionin yleinen tuomioistuin voi arvioida kanneperusteen perusteltavuutta sellaisten todisteiden nojalla, joita ei ole kyseisessä asiassa esitetty sovellettavien työjärjestyksen sääntöjen mukaisesti.

63 Tämän valitusperusteen tueksi esitetyistä muista perusteluista on riittävää todeta, että ne nojautuvat oletukseen, jonka mukaan selonteot, joihin Gotovinan puolustus ja kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjä olivat saaneet tutustumisoikeuden, oli toimitettu heille asetuksen N:o 1049/2001 nojalla.

64 Jurašinović ei ole tämän tuomion 58–62 kohdassa esitetyistä syistä kyennyt näyttämään toteen, että mainittu oletus on perusteltu. Nämä perustelut on näin ollen hylättävä.

65 Lisäksi on tärkeää todeta, että – kuten unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisen tuomion 57 kohdassa aivan oikein toteaa – riidanalaisen päätöksen laillisuutta ei voida kyseenalaistaa sillä oikeudellisella perustalla, jota sovellettiin, kun selonteot toimitettiin Gotovinalle hänen kansainvälisessä rikostuomioistuimessa vireillä olleen oikeudenkäyntinsä yhteydessä, koska ei ole näytetty toteen, että kyseinen toimittaminen olisi perustunut asetukseen N:o 1049/2001.

66 Edellä esitetyn perusteella myös kolmas valitusperuste on hylättävä perusteettomana ja näin ollen koko valitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

67 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan, jota työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla sovelletaan valituksen käsittelyyn, mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

68 Koska Jurašinović on hävinnyt asian, hänet on velvoitettava korvaaman neuvoston oikeudenkäyntikulut tämän vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Ivan Jurašinović velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset